پوختەی

منتدى إقرأ الثقافي

چۆنیەتی نوێژی پێغەمبەر

www.iqra.ahlamontada.com

نووسینی

محمد ناصر الدین الالبانی

وەرگێڕانی : رائـــد علی عمر

بسم الله الرحمن الرحيم

((صلوا كما رأيتموني أصلي))

رواه: (البخاري واحمد)

پوختەی
چۆنیەتی نوێژی پێغەمبەر

((صلی الله علیه وسلم))

نووسینی

الشيخ محمد ناصرالدين الألباني

وەرگێڕانی

علی رائد

چاپی یەکەم

١٤٢٢ کۆچی

١

٢

٣

٤

ركوع خاطئ

ركوع خاطئ

وضع خاطئ لرفع اليدين
ينبغي أن يرفع يديه في هذا
الموضع كما في صورة (١ أو ٢)

ـ ت ـ

٧ ب

٧ ج

٧ د

٨

سوجده لەکاتی نەخۆشی و نەتوانیندا

٩

١٠

١١

وضع خاطئ

وضع خاطئ

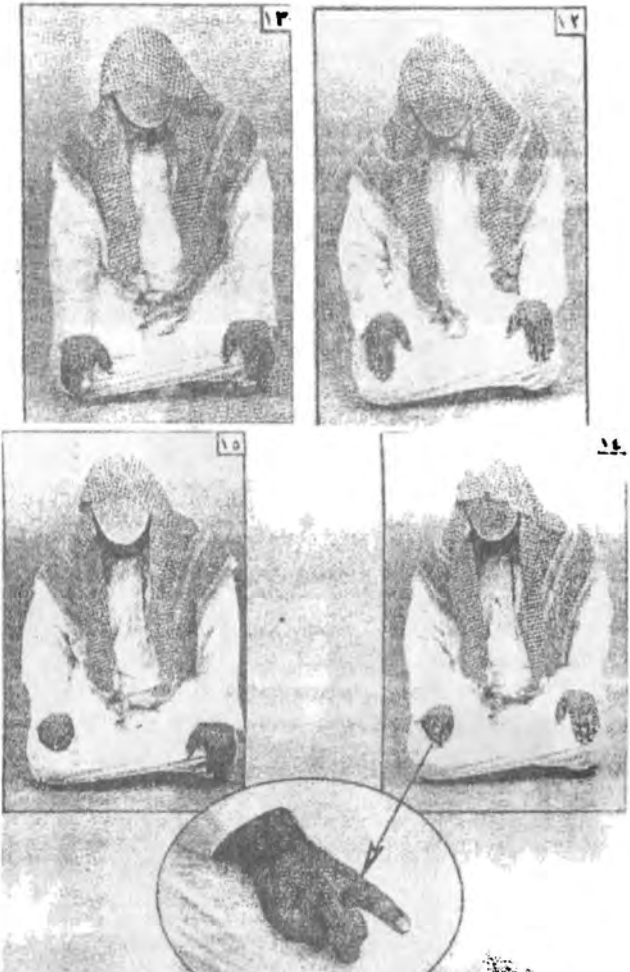
١٣
١٢
١٥
١٤

<u>تێبینی:</u>

بۆ زیاتر کەڵك وەرگرتن لەم نامیلکەیە ئەم وێنانەشمان بۆ زیاد کرد. **(وەرگێڕ)**

بسم الله الرحمن الرحيم

ان الحمد لله نحمده و نستعينه و نستغفره و نعوذ بالله من شرور انفسنا و من سيئات اعمالنا من يهده الله فلا مضل له، ومن يضلل فلا هادي له، و اشهد ان لااله الا الله، وحده لاشريك له و اشهد ان محمدا عبده ورسوله.

اما بعد..

برای بەڕێزم (زوهیر الشاويش) خاوەنی (المكتب الاسلامي) پێشنیاری ئەوەی کرد، کە هەڵسم بە کورت کردنەوەی کتێبەکەم (صفة صلاة النبي (ﷺ) من التكبير الى التسليم كانك تراه) وە پوختی بکەم و دەستەواژەکانی ئاسان و سووک بکەمەوە بۆ عامی خەڵکی.

کاتێك بینیم پێشنیارێکی پیرۆزە، رێك بوو لەگەڵ ئەوەی لە خایاڵم دابوو،وە چەندین جاری تر لە چەند برایەك و هاوڕێیەك ئەم پێشنیارەم بیستووە، ئەمەش هانی دام کە بەشێك لە کاتە سەرقاڵەکانم بە کاری عیلمی ببڕم بۆی.

داواکارم لە پەروەردگار بە نیاز پاکی و ئیخلاصی وەریبگرێ وە سوودمەند بێت بۆ موسڵمانان.

وە هەندێ سوودی ترم بۆی زیاد کردووە کە لە درێژەکەدا نییە کە لە کاتی کورت کردنەوەکەدا بە چاکم زانی بۆی زیاد بکەم.

هەروەها گرنگیم داوە گرنگییەکی تایبەتی بە راڤە کردن و شەرح کردنی هەندێ لە ووشە و زاراوەکان کە لە فەرموودە و ویردەکاندا هاتوون.

هەروەها سەرباسی سەرەکیم بۆی داناوە، هەروەها هەندێکی تری لاوەکی بۆ روونکردنەوەی زیاتر، هەروەها لە تەنیشت هەر باسێکەوە حوکمی شتەکەم دیاری کردووە کە روکنە یا واجبە، وە ئەوەی لێی بێ دەنگ بوومە، ئەوە لە سوننەتەکانە.

* (روکن) ئەو شتەی لە ناویدایە بەوە تەواو دەبێت. وە نەبوونی نیشانەی بەتاڵی ئەو شتەیە کە تیایدا روکنە وەك چەمینەوە (رکوع) لە نوێژدا، تیایدا روکنە ئەگەر نەبێت، نوێژەکە بەتاڵ دەبێتەوە.
* مەرج (شرط)یش: وەك روکن وایە، بەڵام لە دەرەوەی ئەو شتەیە کە تیایدا مەرجە، وەك دەست نوێژ لە نوێژدا، کە بە بێ ئەو دانامەزرێت.
* وە واجب، ئەوەیە کە بە دەقی قورئان و سوننە فەرمان پێ کردنی سەلمێنراوە، وەهیچ بەڵگەیەك نییە لەسەر بوونی بە (روکن) یا (مەرج) وە ئەنجام دەری پاداشت وەردەگرێتەوە. واز لێ هێنەریشی، سزا دەدرێتەوە مەگەر عوزر و بیانوێکی شەرعی هەبێت.

* وە سوونەت: ئەوەیە کە پێغەمبەر (ﷺ) ئەنجامی داوە لە عیبادەتەکان بە بەردەوامی یان زۆربەی جار، وە فەرمانی پێ نەکردووە بە واجبێتی. وە بکەری پاداشت وەردەگرێتەوە وە واز لێ هێنەری سزا نادرێت.

وە هەرچی ئەو فەرموودەیە کە موقەلیدەکان باسی دەکەن و دراوەتە پاڵ پێغەمبەر (ﷺ) کە گوایە فەرموویەتی: ((من ترك سنتي لم تنله شفاعتي)).

واتە: هەر کەسێك واز لە سوننەتی من بهێنێت، شەفاعەتی منی بەر ناکەوێت، ئەمە ئەسڵی نییە لە پێغەمبەری خوا (ﷺ)[1] وە هەر شتێك وا بوو دروست نییە بدرێتە پاڵ پێغەمبەر (ﷺ) ئەوەك ببێتە قسە هەڵبەستن بۆی چونکە پێغەمبەر (ﷺ) دەفەرموێت: ((من تقول علي ما لم اقل فليتبوا مقعده من النار)) واتە: هەر کەسێ لە خۆیەوە قسەیەك بکات وبیداتە پاڵ من ئەوا با جێگەی خۆی لە دۆزەخ خۆش بکات.

وە چاکە بوورترێ، کە لەم نوسراوەمدا لەسەر هیچ مەزهەبێکی دیاری کراو لە (چوار مەزهەبەکە) نەڕۆیشتم؛ بەڵکو لەسەر ڕێبازی ئەهلی حەدیس ڕۆیشتووم ئەوانەی پەیوەستن بە کار کردن بە هەر فەرموودەیەك جێگیر بووبێت

---

(١) واتە هەر فەرموودە نییە.

لـــه پێغەمبـــەر (ﷺ) بۆیـــه مەزهـــەبی ئـــەوان لـــه هـــەموو مەزهەبـەكانی تـر بـەهێز تـره، وەك حـەق ویسـتان دان بـەم راستییەدا دەنێن له كتێبەكانیان، وەك (العلامة ابو الحسان الكنوي الحنفي) دەڵێت: چۆن وا نەبێت لـه كاتێكدا ئـەوان مـــیراتگری ڕاســـتەقینەی پێغەمبـــەرن (ﷺ) وه نوێنـــەری راســـتگۆی شـــەرعەكەی ئـــەون، خودالـــه كۆمـــەڵی ئـــەوان حەشـــرمان بكـــات، وه لەســـەر خۆشەویســـتی ئـــەوان بمانمرێنێت.

رەحمەتی خوا له ئیمامی (ئەحمەدی كوڕی حەنبەل) بێت كه دەڵێت:

دیـــن النـــبي محمـــد اخبـــار
نعـــم المطيـــة للمفتـــى اثـــار
لا ترغـــبن عـــن الحديـــث واهلـــه
فـــالراي ليـــل و الحديـــث نـــهار
ولربما جـــهل الفتـــى اثـــر الهـــدى
و الشـــمس بازغـــة لهـــا انـــوار

محمد ناصر الدين الالباني
دمشق ٢٦ صفر ١٣٩٢

یەکەم: رووکردنە لە کەعبە
(استقبال الكعبة)

١- ئەی موسڵمان ئەگەر هەڵسای بۆ نوێژ کردن، ئەوا روو بکە کەعبە لە هەر کوێیەك بوویت، لە فەرز و سوننەتدا، وە ئەمە روکنێکە لە روکنەکانی نوێژ کە بە بێ ئەو دروست نییە.

٢- روو کردنە کەعبە لەسەر شەرکەر و جەنگاوەر نامێنێ لە نوێژی ترس (صلاة الخوف) وە لە کوشتارێکی قورس.

- وە لەسەر ئەو کەسەی ناتوانێ بە جێی بگەیەنێ وەك نەخۆش، یان وەك ئەو کەسەی لە ئوتمبێل دایە یان لە کەشتی یان لە فڕۆکەدایە ئەگەر ترسی ئەوەی هەبوو کاتەکەی نوێژ نەمێنێت.
- وە لەسەر ئەو کەسەی سوننەت یان وتر دەکات لەسەر پشتی سوارێکەوە، وا باشە (مستحب)ە بۆی ئەگەر لە توانایدا بوو، لە کاتی (الله اکبر) کردنەکەدا (الاحرام) رووی بکاتە کەعبە، پاشان روو بکاتە ئەو لایەی کە بۆی دەڕوات.

حوکمی نوێژ کردن رووەو غەیری کەعبە:

٣- وە ئەگەر نوێژی کرد بۆ غەیری رووەو کەعبە لەبەر تەم و مژ و وێنەی ئەمانە لە دوای ئیجتهاد کردن و هەوڵدان

به تەواوەتی بۆ دۆزینەوەی ئەوا نوێژەکەی دروستە و دووبارە کردنەوەی لەسەر نییە.

٤- وە ئەگەر یەکێك کە متمانەی پێ هەبوو ئەویش لە ناو نوێژدا بوو پێی ووت ڕووگەکەی نادروستە دەبێت لە ناو نوێژەکە یەکسەر ڕووی خۆ بگۆڕی بۆ ڕووە ڕاستەکە. وە نوێژەکەی دروستەو تەواوە.

دووەم: وەستان (القيام)

٥- وە پێویستە بە پێوە نوێژ بکات، وە ئەمەش روکنە ئیلا لەسەر:

- ئەوەی لە شەڕێکی قورسدایە و نوێژی ترس (صلاة الخوف) دەکات، بۆی هەیە لەسەر پشتی سوارە نوێژ بکات، وە بۆ ئەو نەخۆشەی کە ناتوانێ بوەستێت، ئەوا نوێژ دەکات بە دانیشتنەوە گەر توانی، ئەگەر نا بە پاڵکەوتنەو وە ئەوەی نوێژی سوونەت دەکات بۆی هەیە بە دانیشتنەوە نوێژ بکات یان بە سوارەو یان بە دانیشتنەوە گەر حەزی کرد، وە رکوع و کڕنوش دەبات بە ئیشارەت کردنی سەری، هەروەها نەخۆشیش، وە کڕنوشەکەی لە رکوعەکەی نزمتر دەکات.

٦- وه دروست نییه بۆ ئەو کەسەی بە دانیشتنەوە نوێژ دەکات شتێکی بەرز لەسەر زەویدا دابنێت تا سوژدەی لەسەر ببات ، بەڵکو سوژدەکەی نزمتر دەبێت لە رکوعەکەی ئەگەر نەیدەتوانی نێوچەوانی بگەیەنێتە زەوی.

نوێژ کردن لە کەشتی یان فڕۆکە :

٧- وە کردنی نوێژی فەرز لە ناو کەشتیدا دروستە، هەروەها لە ناو فڕۆکەش.

٨- وە بۆی هەیە بە دانیشتنەوە نوێژ بکات گەر ترسی کەوتنی هەبوو.

٩- بۆی دروستە خۆی بگرێت لە وەستانەکەی بە کۆڵگەیەك یان دارێك لەبەر گەورەیی تەمەنی یان بێ هێزی لاشەی.

ئەنجامدانی وەستان و دانیشتن لەیەك نوێژدا :

١٠- وە بۆی هەیە شەو نوێژ بکات بە پێوە یان بە دانیشتنەوە بە بێ عوزر یان هەر دووکیان بکات، نوێژ بکات و قورئانەکە بە دانیشتنەوە بخوێنێ، وە پێش رکوع بردنەکە، هەڵسێتەوە ئەوەی ماوە لە قورئانەکە تەواوی بکات پاشان بچێتە رکوع و سوژدە پاشان ئەمە دووبارە بکاتەوە لە رکاتی دووەم (گەر حەزی کرد).

١١- وە ئەگەر بە دانیشتنەوە نوێژی کرد با دانیشێت یان هەر دانیشتنێکی تر کە بۆی دەگونجا.

نوێژ کردن بە نەعلەوە:

١٢- وە بۆی هەیە بە پێی پەتی بوەستێت، بە هەمان شێوە بۆی هەیە بە نەعلەوە نوێژ بکات.

١٣- وە چاکتر وایە جارێك ئاوا و جارێك ئاوا، چۆنی بۆ گونجا خۆی ماندوو ناکات بۆ لەبەر کردنی یان داکەندنی، بەڵکو گەر بە پێی پەتی بوو، بە پێی پەتی نوێژ دەکات وە گەر نەعلی لە پێ بوو بە نەعلەوە نوێژ دەکات مەگەر بۆ شتێکی لە ناکاو[٢]

١٤- وە ئەگەر دایکەند نابێ لە لای راستی دابنێت. بەڵکو لە لای چەپی ئەگەر کەس لەلای چەپی نوێژی نەدەکرد، ئەگەر هەبوو ئەوا لە نێوان هەردوو پێی دایدەنێت، بەم شێوە بە (صحیح)ی لە پێغەمبەرەوە (ﷺ) هاتووە[٣]

---

(٢) وەك ئەوەی نەعلەکە یان پێڵاوەکە پیسیەکی پێوە بێت دایکەنێت یان زەویەکە زۆر گەرم یان زۆر سارد بێت و لەبەری بکات (وەرگێڕ)

(٣) ووتم: ئەمەش ئامارەیەکی ووردی تیایە کە لە پێش خۆی دا نەنێت، ئەم ئەدەبەش زۆربەی نوێژ خوێنان پشتگوێیان خستووە دەیان بینی رووە نەعلەکانیان نوێژ دەکەن.

نوێژ کردن لەسەر مینبەر:

١٥- وە دروستە بۆ ئیمام نوێژ بکات لەسەر شوێنێکی بەرز بۆ فێر کردنی خەڵکەکە، لەسەرەوە بە پێوە دەوەستێت و (الله اکبر) دەکات و قورئان دەخوێنێت و رکوع دەبات هەر لەسەری پاشان دێتە خوارێ هەتا دەتوانێ سوژدە بەرێت لەسەر زەویەکە، پاشان بگەڕێتەوە سەری، وە لەرکاتی دووەمیش هەمان شت بکات.

واجبی نوێژ کردن رووەو بەربەستێك (سترة) وە نزیکەوتنەوەی لێی:

١٦- وە واجبە نوێژ بکات رووەو بەربەستێك (سترة) یێك، لەمەش جیاوازی نییە لە مزگەوت بێت یان لە شوێنێکی تر یان لە نێوان گەورە و بچووکیی لەبەر گشتییەتی فەرموودەکەی پێغەمبەر (ﷺ): (لاتصل الا الى سترة، ولا تدع احدا يمر بين يديك، فان ابى فلتقاتله فان معه قرين)[٤]

---

(٤) ووتم: لێرەدا دەزانین ئەوەی خەڵکی ئەنجامی دەدەن لە هەموو مزگەوتەکان ئەوانەی لە سوریادا بینیومە وە مزگەوتەکانی تریش لە نوێژ کردن لە ناوەڕاستی مزگەوت دوور لە دیوار یان کۆڵەکە. ئیلا بێ ئاگاداری لە فەرمانی پێغەمبەری خوا (ﷺ).

واتە: نوێژ مەکە ئیلا بەرامبەر بەربەستێك وە نەهێڵی کەس بەبەردەمتدا تێپەڕیّ، ئەگەر لا نەچو ئەوا شەڕی لەگەڵ بکە، چونکە ئەوە شەیتانی لەگەڵدایە.

١٧- وە پێویستە لێی نزیك بکەوێتەوە لەبەر فەرمانی پێکردنی پێغەمبەر (ﷺ) بەمە.

١٨- وە لە نێوان شوێنی سوژدە بردنی پێغەمبەر (ﷺ) و ئەو دیوارەی نوێژی بەرامبەر دەکرد وەك ڕێڕەوی بەرانێك بوو[٥] هەر کەسێك ئەمە بکات ئەوە نزیکەوەتنەوە واجبەکەی بەجیّ گەیاندووە.

بڕی بەرزی سترەکە:

وە پێویستە سترەکە بەرز بێت لەسەر زەوی بستێك یان دوو بست لەبەر فەرموودەکەی پێغەمبەر (ﷺ): (اذ وضع احدكم بين يديه مثل مؤخرة الرحل فليصل ولا يبالي من وراء ذلك).

(٥) وەرتم: لێرەدا دەزانین ؛ ئەوەی خەڵکی ئەنجامی دەدەن لە هەموو مزگەوتەکان ئەوانەی لە سوریادا بینیومە وە مزگەوتەکانی تریش لە نوێژ کردن لە ناوەڕاستی مزگەوت دوور لە دیوار یان کۆڵەکە. ئیلا بێ ئاگایانە لە فەرمانی پێغەمبەر (ﷺ).

واتـه: گـەر یـەكێك لـە ئێـوە بەربەسـتێكی وەك دواوەی زیـن[٦] بێـت، بـا نوێـژ بكـات و گـوێ نـەدات بـەوەی لـەدوای بەربەستەكەیە.

١٩- وە راستەوخۆ رووی دەكاتـە سـترەكە، چونكـە روالـّەتی فـەرمان كردن بـە نوێـژ كردن رووە و سترە، ئەوە دووپـات دەكاتـەوە وە هـەرچی بچێتە لای چەپی یـان راسـتی، بـە شێوەیەك رێك بەرامبەری نەبێت، ئەمە جێگیر نەبووە.

٢٠- وە دروسـتـە نوێـژ كـردن رووە و چیلكـە دارێكـی لـە زەویدا چەقیوو یـان هـاو شێوەی ئەمـە وە رووە و دارێـك یـان پایـەیەك وە رووە و خێزانـە پاڵكەوتووەكـەی لەسـەر جێگـە، كـە ئـەو لـە ژێـر پێخەفەكـەیدا بێـت، وە رووە و وولاخێك.

حەرامی نوێژ كردن رووە و قەبر:

٢١- وە دروسـت نییـە نوێـژ كـردن رووە گـۆڕ بەشـێوەیەكی رەهـا جـا گۆڕەكـە گـۆڕی پێغەمبـەران بـوو یـان هـی كەسانێكی تر.

---

(٦) كە ئەو بەشەیە لە كۆتایی زینەكە بەرز بۆتەوە وە (رحل) بۆ ووشـترە و (سرج)ە (زین) بۆ ئەسپە. وە لەم فەرموودەیەدا نیشانەی ئەوەی تیایە كە خەت كێشان لەسەر زەوی، جێگەی سترە ناگرێتەوە. وە ئەو فەرموودەی لەم بارەیەوە گێڕاودتەوە لاوازە (ضعیف).

حەرامی بەبەردەم دا چوونی نوێژ خوێن هەتا لە ناو مەککەش (مسجد الحرام):

٢٢- وە دروست نییە بە بەردەم نوێژ خوێندا تێپەر ببیت، ئەگەر سترەیەکی لە پێش خۆی دانابوو، وە لەمەدا هیچ جیاوازییەك لە (مسجد الحرام) بوو یان لە مزگەوتەکانی تر، هەموویان یەکسانن لە نادروستی‌یەکەی لەبەر گشتییەتی فەرموودەکەی پێغەمبەر (ﷺ): (لو يعلم المار بين يدي المصلي ماذا عليه لكان ان يقف اربعين، خيرا له من ان يمر بين يديه).

واتە: گەر تێپەڕ بوو بە بەردەم نوێژ خوێن چی تاوانێکی ئەنجام داوە، ئەوا (چل)[٧] دەوەستا چاکتر بوو لەوەی بەبەردەمی‌دا تێپەڕ ببایە. مەبەستی تێپەڕ بوونە لە نێوان سترەکەی و شوێنی سوژدەکەی.

واجبی ڕێگە نەدان بە تێپەڕبوو بە بەردەم نوێژ خوێن تێپەڕ بێت ئەگەر لە ناو مەککەشدا بێت:

٢٣- وە دروست نییە بۆ یەکێك ڕووەو بەربەستێك نوێژ بکات ڕێگە بدە بە یەکێك بە بەردەمی دا تێپەر بێت، لەبەر فەرموودەکەی رابردوو (ولا تدع احدا يمر بين

(٧) راوی ئەم فەرموودەیە دڵنیا نییە لەوەی ئەم (چل)ە، چل ساڵە چل مانگە چل ڕۆژە یان چی ماوەیەکە. (وەرگێڕ)

يديك...) وە لەبەر فەرموودەكەی تری (ﷺ) (اذا صلى احدكم الى شئ يستره من الناس فـاراد احـد ان يجتاز بين يديه فليدفعه في نحره، وليدرا ما استطاع (و في رواية: فليمنعه مرتين فان ابى فليقاتله فانما هو شيطان)).

واتە: ئەگەر یەكێك لە ئێوە نوێژی ڕووە و بەربەستێك كرد كە لە خەڵكەكەی دا دەبڕی. یەكێكیش ویستی بەبەردەمیدا بڕوات، با پاڵی پێوە بنێت. وە هەتا لە توانای دا هەیە ڕێگەی پێ نەدات (وە لە ڕیوایەتێكی تر: با دوو جار ڕێگەی لێ بگرێت) ئەگەر هەر تێپەڕی، ئەوا شەڕی لەگەڵدا بكە، چونكە ئەوە شەیتانە.

ڕۆیشتن بۆ پێشەوە بۆ ڕێگری كردن لە بەبەردەم دا ڕۆیشتن:

٢٤- وە بۆی هەیە هەنگاوێك یان چەندهەنگاوێك بچێتە پێش بۆ ئەوەی ڕێگە بگرێ لە كەسێكی غەیرە (مكلف) لە منداڵ و ئاژەڵ بۆ ئەوەی بە پشتیدا بڕۆن.

ئەوەی نوێژ دەبڕێت:

٢٥- وە لە گرنگی سترە لە نوێژدا، دەبێتە بەربەستێك لە نێوان ئەوەی بەرامبەری نوێژ دەكات و ئەوەی نوێژەكەی دەبڕێت بەبەردەم دا چوونی، بە پێچەوانەی ئەوەی

ستره‌ی دانه‌ناوه ئه‌وا نوێژه‌که‌ی ده‌بڕێت ئه‌گه‌ر ئافره‌تێكی پێگه‌یشتوو (بالغة)ی به‌به‌رده‌میدا ڕۆیشت، هه‌روه‌ها گوێ درێژ و سه‌گی ڕه‌ش.

سێیه‌م: نیه‌ت (النية)

٢٦- وه پێویسته له‌سه‌ر نوێژ خوێن نیه‌تی ئه‌و نوێژه‌ی بهێنێ و به دڵی دیاری بكات كه بۆی هه‌ڵساوه، وه‌ك فه‌رزی نیوه‌ڕۆ و عه‌سر یان سووننه‌ته‌كانیان بۆ نموونه، وه ئه‌مه‌ش مه‌رجه (شرط) یان ڕوكنه، به‌ڵام هه‌رچی ده‌ربرینیه‌تی به زمان ئه‌وه بیدعه‌یه‌كی پێچه‌وانه‌ی سووننه‌ته، وه كه‌س له ئیمامه‌كان فه‌رمانی به‌سه‌ردا نه‌كردووه.

چواره‌م: (الله اكبر) ووتن (التكبير)

٢٧- پاشان نوێژه‌كه‌ی ده‌ست پێ ده‌كات به (الله اكبر) ئه‌مه‌ش ڕوكنه له‌به‌ر فه‌رمووده‌كه‌ی پێغه‌مبه‌ر (ﷺ): ((مفتاح الصلاة الطهور و تحريمها التكبير، و تحليلها التسليم)) واته: كلیلی نوێژ ده‌ست نوێژه وه

حەرام کردنی بە (الله اکبر) ووتنە وە حەڵاڵ کردنی بە سەلام دانەوەیە[8]

٢٨- وە دەنگی بەرز ناکاتەوە لە هەموو نوێژەکان مەگەر ئیمام بێت.

٢٩- وە دروستە بانگبێژ (الله اکبر)ەکەی ئیمام دووبارە بکاتەوە بۆ خەڵکەکە ئەگەر پێویست دەکرا، وەك نەخۆش کەوتنی ئیمام، یان لاوازی دەنگی یان زۆری ئەوانەی نوێژ دەکەن بەدوایەوە.

٣٠- وە نابێ ئەوەی بە دوای ئیمامەوە نوێژ دەکات (مأموم) (الله اکبر) بکات هەتا ئیمامە نەیکات.

بەرز کردنەوەی دەست و چۆنیەتییەکەی:

٣١- وە دەستی بەرز دەکاتەوە لەگەڵ (الله اکبر) کردن، یان لە پێشی یان لە پاشی هەموو و جێگیر بووە لە سووننەت.

٣٢- وە بەرزیان دەکاتەوە و پەنجەکانی لێك جیا دەکاتەوە.

٣٣- وە ناو لەپی بەرز دەکاتەوە تا ئاستی شانی وە هەندێ جار زیاتر بەرزی دەکاتەوە هەتا دەیگەیەنێتە ئاستی گوێیەکانی[9]

---

(٨) حەرام کردن، واتە قەدەغەکردنی ئەو شتانەی لە نوێژدا ناکرێت، وە حەڵاڵ کردنیشی واتە: ڕێ پێدانی ئەو شتانەی لە دەرەوەی نوێژ دەکرێن.

دەست دانان و چۆنیەتییەکەی:

٢٤- پاشان دەستی راستی لەسەر دەستی چەپی دادەنێت لە پاش (الله اکبر) ووتنەکە، ئەمەش سوونەتی پێغەمبەرەکانە وە پێغەمبەرمان (ﷺ) فەرمانی داوە بە هاوەڵانی کە ئەنجامی بدەن، بۆیە دروست نییە بەریاندەیت.

٢٥- وە دەستی راستەی لەسەر پشتی ناو لەپی دەستی چەپ دادەنیٚ وە لەسەر مەچەك و بازوو.

٢٦- وە هەندیٚ جار بەراستەی دەستی چەپی دەگرێت[١٠].

شوێنی دەست دانانەکە:

٢٧- وە تەنها لەسەر سنگی دایاندەنێت، پیاو و ئافرەت لەمەدا یەکسانن[١١].

٢٨- وە بۆی نییە دەستی راستی لەسەر کەمەرەی (خاصرة) ی دابنێت.

---

(٩) ووتم: وە گەیاندنی پەنجە گەورە بە نەرمایی گوێچکە، هیچ ئەصڵێکی نییە لە سوننەت. بەڵکو ئەمە لەلای من لە هۆیەکانی وەسوەسەیە.

(١٠) وە هەرچی ئەوەی (متاخرین) بە چاکیان زانیوە لە (جمع) کردن لە نێوان گرتن و لەسەر دانان لە هەمان کاتدا ئەوە ئەصڵی نییە.

(١١) ووتم: وە دانانیان لەسەر غەیری سنگ یان لاوازە (ضعیف) (واتە بەڵگەکەی) یان هەر ئەصڵی نییە.

خشوع و ملکەچی نواندن و سەیر کردنی شوێنی سوژدە بردنەکە:

٣٩- وە پێویستە لەسەری ملکەچی بنوێنێت لە نوێژەکەیدا وە خۆی بە دوور بگرێت لە هەموو شتێك کە بێ ئاگایی دەکات لە نوێژەکە لە نەخش و نیگار و شتی رازاوە، وە نوێژ نەکات بە ئامادە بوونی خواردنێکی خۆش و بەتام هەروەها گەر گوشاری میز کردن و پیسایی کردنی لەسەر بوو.

٤٠- وە لە کاتی هەڵسانەوەی سەیری شوێنی کڕنووش بردنەکەی دەکات.

٤١- وە ئاوڕ نەداتەوە لە لای راستی و لە لای چەپی چونکە ئاوڕ دانەوە لە دزینی شەیتانە کە لە نوێژی مرۆڤ دەیدزێت.

٤٢- وە بۆی نییە سەیری ئاسمان بکات.

دوعای کردنەوەی نوێژ (دعاء الاستفتاح):

٤٣- پاشان سەرەتا دەست دەکات بە خوێندنەوەی هەندێ لەو دوعایانەی لە پێغەمبەرەوە (ﷺ) هاتوون، کە ئەوانیش زۆرن، لەوانە: ((سبحانك اللهم بحمدك، وتبارك اسمك، تعالى جدك، ولا اله غيرك)).

وه فەرمان پێ کردنی پێغەمبەر (ﷺ) بەمە جێگیر بووە بۆیە پێویستە پارێزگاری لێ بکرێت[12]

پێنجەم: خوێندنەوە (القراءة)

٤٤- پاشان پەنا دەگرێت بە خوا (واتە دەڵێت اعوذ بالله من الشیطان الرجیم) ئەمەش واجبە، بە نەوتنی تاوانبار دەبێت.

٤٥- وە سوننەت وایە هەندێ جار بڵێت: (اعوذ بالله من الشیطان الرجیم من همزه و نفخه و نفثه).

٤٦- وە هەندێ جار بڵێت (اعوذ بالله السمیع العلیم من الشیطان الرجیم).

٤٧- وە پاشان بە نهێنی لە نوێژی نهێنی و ئاشکرا (السریة و الجهریة) (بسم الله الرحمن الرحیم) بڵێت.

خوێندنەوەی سوورەتی (الفاتحة):

٤٨- پاشان سورەتی فاتحە دەخوێنێت بە تەواوەتی وە (بسم الله) کە ، ئەمەش روکنێکە بە بێ ئەو نوێژ

---

(١٢) هەر کەسێك حەز دەکات دووعایەکانی تریش بزانێت، با بگەڕێتەوە بۆ (صفة صلاة النبي) دریژەکە لاپەڕە (٨٣-٨٩) لە چاپی (١٥ یان ١٦) یان(٧)تەم.

دروست نیە و بەتاڵە، بۆیە پێویستە لەسەر غەیرە عەرەبەکان، لەبەری بکەن.

٤٩- ئەگەر هەر کەسێ نەیتوانی لەبەری بکات، ئەوە لەبری ئەو دەتوانێ بڵێت: (سبحان الله، و الحمد لله، ولااله الا الله، ولاحول ولا قوة الا بالله).

٥٠- وە سوننەت وایە لە خوێندنەوەی فاتیحە. ئایەت ئایەت بیخوێنێت لەسەر هەموو سەرە ئایەتێك تۆزێ بوەستێت. بڵێت: (بسم الله الرحمن الرحیم) پاشان بوەستێ ، پاشان بڵێت (الحمد لله رب العالمین) پاشان بوەستێت، پاشان بڵێت (الرحمن الرحیم) پاشان بوەستێت، پاشان بڵێت (مالك یوم الدین) پاشان بوەستێت بەم شێوە تا کۆتایی.

بەم شێوە بوو هەموو خوێندنەوەی پێغەمبەر (ﷺ) لەسەر هەموو سەرە ئایەتەکانی دەوەستا وە ئایەتەکانی بە یەکەوە نەدەگەیاند ئەگەر چی ماناکانیشیان بەیەکەوە بەسترابێتەوە.

٥١- وە دروستە (مالك) بە ملك بخوێنرێتەوە.

خوێندنەوەی ئەوەی لە پشت ئیمامەوە نوێژ دەکات:

٥٢- وە پێویستە ئەوەی لە پشت ئیمامەوە نوێژ دەکات فاتیحە بخوێنێت لە نوێژی نهێنی (السریة) (نیوەڕۆ و عەسر) هەروەها لە ئاشکراش (بەیانی و مەغریب و

عیشا) گەر گوێی لە ئیمام نەبوو، یان گەر ئیمام تۆزێک بێ دەنگ بوو، بۆ ئەوەی نوێژ خوێنەکان بتوانن بیخوێنن، هەر چەندە، ئەم بێ دەنگ بوونە پێمان وایە کە لە سوننەت جێگیر نەبووە[١٢].

قورئان خوێندن لە دوای خوێندنی فاتیحە:

٥٣- وە سوننەتە لە دوای فاتحە چەند سورەتێکی تر بخوێندرێت هەتا لە نوێژی مردوو (صلاة الجنازة) یان چەند ئایەتێک لە دوو رکاتی یەکەم.

٥٤- وە قورئان خوێندنەکە درێژ دەکاتەوە هەندێ جار وە کورتی دەکاتەوە هەندێ جار لەبەر هاتنە پێشی رێگرێک، وەک سەفەر کردن یان کۆکین (سعال) یان نەخۆشی یان گریانی منالْ.

٥٥- وە خوێندنەوەکان جیاوازن بە گوێرەی نوێژەکان خوێندن لە نوێژی بە یانی لە هەموو نوێژەکانی تر درێژ ترە، پاشان نیوەڕۆ پاشان عەسر و عیشا پاشان مەغریب زۆربەی جار.

٥٦- وە خوێندن لە نوێژی شەو نوێژ لە هەموویان درێژ ترە.

---

(١٢) ووتم: لە سلسلة (الاحادیث الضعیفة) رقم (٥٤٦، ٥٤٧) باسی، بەڵگەی ئەوانەی بەڕاستی دەزانن کردوومە لەگەڵ چۆنیەتی وەڵامدانەوەیان.

٥٧- وه سوننهته خوێندنهوهی ركاتی یهكهم له خوێندنهوهی ركاتی دووهم درێژ تر بێت.

٥٨- وه خوێندنی دوو ركاتی كۆتایی كورت بێت له دووركاتی یهكهم به ئهندازهی نیوهی[14].

خوێندنی سورهتی فاتیحه له ههموو ركاتێك:

٥٩- وه واجبه خوێندنهوهی فاتیحه له ههموو ركاتێكدا.

٦٠- و سوننهته سورهتی تریش بخوێندرێت ههتا له دوو ركاتهكهی كۆتایش ههندێ جار.

٦١- وه دروست نییه بۆ ئیمام قورئان زیاتر بخوێنێت لهوهی له سوننهتدا هاتووه چونكه بهمه قورسی دهكاته لهسهر ئهوانهی له پشتیهوه نوێژ دهكهن له پیاوانی پیر یان نهخۆش، یان ئافرهتی خاوهن منالی شیرهخۆر یان پێویستی دارێك (ذي الحاجة).

به نهێنی و به ئاشكرا خوێندنی قورئان له نوێژدا:

٦٢- وه به دهنگی بهرز و ئاشكرا قورئانهكه دهخوێنێ له نوێژی بهیانی، وه له جومعه دوو چهژنهكه، وه نوێژی داوا كردنی باران (الاستسقاء) وه نوێژی خۆرگیران و

---

(١٤) درێژی ئهم باسه بۆی بگهڕێوه گهر حهزت كرد له (صفة الصلاة) لاپهڕه (١٠٦-١٣٥) چاپی ههشتهم.

مانگ گیران (کسوف) ره دوو رکاتی یەکەمی نوێژی مەغریب وعیشا.

٦٣- وە دروستە بۆ ئیمام هەندێ جار ئایەتێك بە دەنگی بەرز بخوێنێت لە نوێژەکانی قورئان تیایدا بە نهێنی دەخوێندرێت.

٦٤- وە هەرچی دەیشارێتەوە، وە لەبەرز کردنەوەی دەنگیشی مام ناوەندی دەبێت.

بە تەرتیل خوێندنی قورئان:

٦٥- وە سوننەت وایە بە تەرتیل قورئان بخوێندرێت نە زۆر بە خاوی و نە بە پەلەش، بەڵکو خوێندنەوەیەکی شیکارانە پیت بە پیت، وە قورئانەکە بڕازێنێتەوە بە دەنگی وە بە ئاواز بیخوێنێتەوە، بە گوێرەی ئەو سنور و ئەحکامە ناسراوانەی لای شارەزایانی زانستی (تجوید)ەوە نابێ بیخوێنێ لەسەر ئاوازی بیدعەچی یەکان و لەسەر قانونەکانی مۆسیقی.

راست کردنەوە و بیر خستنەوەی ئیمام لە قورئان خوێندنەکەی:

٦٦- وە دروستە بۆ ئەوەی بە دوای ئیمامەوە نوێژ دەکات، گەر ئیمام لە خوێندنەوەی قورئانەکە لێی تێکچوو، بۆی راست بکاتەوە.

شەشەم: چوونە رکوع

٦٧- گەر لە قورئان خوێندنەکە تەواو بوو، ماوەیەکی کەم بێ دەنگ دەبێت بەقەدەر ماوەی هەناسەدانێك.

٦٨- وە دەڵێت (الله اکبر) وە ئەمەش واجبە.

٦٩- پاشان بچێتە رکوع و بچەمێتەوە بە قەد ماوەی تەواو جێگیر بوونی جومگەکانی وە هەموو ئەندامێك شوێنی خۆی دەگرێ ئەمەش روکنە.

چۆنیەتی چوونە رکوع:

٧٠- هەردوو دەستی لەسەر هەردوو ئەژنۆی دادەنێت. وە بە تەواوەتی دوو ئەژنۆکەی دەگرێت، وە پەنجەکانی وەك ئەوەی ئەژنۆی گرتبێت، ئەمانەش هەموو واجبە.

٧١- وە پشتی درێژ دەکاتەو رێکی دەخات، هەتا گەر ئاوی لەسەر رژێندرا لەسەری بوەستێت، ئەمەش واجبە.

٧٢- وە سەری نزم ناکاتەوە و بەرزیشی ناکاتەو، بەڵکو رێکی پیشتی دەکات.

٧٣- وە هەردوو ئانیشکەکانی لە تەنیشتەکانی دوور دەخاتەوە.

٧٤- وە لە رکوع بردنەکەی دەڵێت: (سبحان ربي العظيم) سێ جار.

وەك یەك لیٚ كردنی روكنەكان:

٧٥- وە سوننەتە، روكنەكان وەك یەكی لیٚ بكات، لە ماوەكانیان كە ركوعی و هەڵسانەوەی لە دوای ركوع و كڕنوش بردنەكەی و دانیشتنەكەی لە نێوان دوو كرنووشەكەیدا نزیك بن لە یەكسانی ئەو ماوەی كە بۆ ئەنجام دانیان دەخایەنێت.

٧٦- وە دروست نییە قورئان بخوێنێت لە ركوع و كڕنوشدا.

ڕێك بوونەوە لە ركوع دا:

٧٧- پاشان پشتی بەرز دەكاتەوە لە ركوع، ئەمەش روكنە.

٧٨- لە كاتی بەرز بوونەوەكەدا دەڵێت (سمع الله لمن حمده) ئەمەش واجبە.

٧٩- وە لە كاتی بەرز بوونەوەكەدا دەستی بەرز دەكاتەوە بە هەمان شێوەی پێشوو.

٨٠- پاشان بەرێكی دەوەستێت بە دڵنیاییی[١٥] تا هەموو ئێسقانەكانی شوێنی خۆیان دەگرنەوە، ئەمەش روكنە.

٨١- وە لە كاتی وەستانەكەی دەڵێت (ربنا ولك الحمد)[١٦] ئەمەش واجبە لەسەر نوێژ خوێنێك ئەگەر چی لە پشت ئیمامەوە نوێژی دەكرد.

---

(١٥) واتە لەسەر خۆیی بە بیٚ پەلە كردن.

٨٢- وه ماوهكەی ئەم راست بوونەوه و ركوعەكە وەك يەك لێ دەكات وەك باسمان كرد.

حەوتەم: كڕنوش (السجود)

٨٣- پاشان دەڵێت (الله اكبر) ئەمەش واجبه.

٨٤- وه دەستی بەرز دەكاتەوه هەندێ جار.

چوونه سوژده به هەردوو دەستەكە[1]:

٨٥- پاشان دەچێتە كڕنوش دەستەكانی دادەنێت پێش ئەژنۆی بەمە پێغەمبەری خوا (ﷺ) فەرمانی داوه، هەر ئەمەش جێگیر بووه له كرداری (ﷺ) وه نەهی كردووه له دانیشتنی ووشتر كه ئەویش دوو ئەژنۆی پێشەوەی پێش دەخات.

٨٦- كاتێك كڕنووش دەبات ئیعتماد دەكاتە سەر هەردوو دەستی.

٨٧- وه پەنجەكانی پێكەوه دەنوسێنێت.

٨٨- وه ئاراستەی قیبلەیان دەكات.

٨٩- وه هەردوو دەستی له ئاستی هەردوو شانی دادەنێت.

---

(١٦) لەم شوێنە كۆمەڵێ ئەزكاری تریش هەیە كە دەتوانی بگەڕێوه (صفة صلاة/ ص١٥٣) چاپی حەوتەم.

٩٠- هەندێ جاریش لە ئاست گوێ دایان دەنێت.
٩١- وە هەردوو ئانیشکی بەرز دەکاتەو لەسەر زەوی.
٩٢- وە لوتی و تەوێڵی لەسەر زەویەکە دەچەسپێنێت و ئەمەش روکنە.
٩٣- هەروەها هەردوو ئەژنۆی لەگەڵ زەویدا دەچەسپێنێ.
٩٤- هەروەها پەنجەکانی پێی.
٩٥- وە دەیانچەقێنێت، ئەمانەش هەمووی واجبن.
٩٦- وە پەنجەکانی پێی بە ئاراستەی قیبلە دادەنێت.

رێك بوونەوە لە سوژدەدا:

٩٧- وە واجبە لەسەری راست ببێت لە سوژدەکەیدا ئەمەش بە پشت بەستنی بە هەموو ئەندامەکانی سوژدە بە یەکسانی، کە ئەوانەش: نێو چەوان و لووت پێکەوە، وە هەردوو دەست، وە دوو ئەژنۆکە، وە پەنجەکانی پێ.
٩٨- جا هەر کەسێ بەم شێوەیە کڕنوشی برد ئەوا دڵنیابووە لەوەی بە تەواوەتی کڕنووشی بردووە، وە دڵنیا بوون (اطمانان) لە سوژدەدا روکنە.
٩٩- وە تیایدا دەڵێت (سبحان ربی الاعلی) سێ جار یان زیاتر.
١٠٠- وە چاکە (مستحب)ە کە دوعای زۆر تیا بکرێت چونکە شوێنی گیرا بوونی دوعایە.

١٠١- وه سوژدەكەی به قەد ركوعەكەی لیٚ دەكات وەك باسكرا.

١٠٢- وه دروسته كڕنووش بردن لەسەر زەوی وه لەسەر جیا كەرەوەیەك (حائل) له نێوان زەویەكه و نێو چەوانی له جل یان حەسیرێك یان هاوشێوەی ئەمانە.

١٠٣- وه دروست نییه قورئان بخوێنیٚ لەوكاتەی له سوژدەدایه.

پیٚ ڕاخستن و چەقاندن له نێوان دوو كڕنووشەكه:

١٠٤- پاشان سەری بەرز دەكاتەو (الله اكبر) دەكات ئەمەش واجبه.

١٠٥- وه هەندیٚ جار دەستی بەرز دەكاتەوه.

١٠٦- پاشان دادەنیشێت به دڵنیابوونەوه. هەتا هەموو ئەندامێك دەگەڕێتەوه شوێنی خۆی ئەمەش روكنه.

١٠٧- قاچی چـەپی رادەخات و لەسەری دادەنیشێت، ئەمەش واجبه.

١٠٨- وه قاچی راستی دەچەقێنێت.

١٠٩- وه پەنجەكانی به ئاراستەی قیبله دادەنێت.

١١٠- وه دەتوانێت هەندیٚ جار لەسەر پاژنەی پێی و پێشەوەی پێی دانیشێت و بچەقێنێت.

١١١- لەم دانیشتنەشدا دەڵێت (اللهم اغفر لي وارحمني و اجبرني و ارفعني و عافني و ارزقني).

١١٢- وە ئەگەر حەزی کرد دەڵێت (رب اغفر لي ، رب اغفر لي).

١١٣- ئەم دانیشتنەش درێژ دەکاتەوە تا وەك کڕنووش بردنەکەی لێ دەکات.

کڕنوشی دووەم:

١١٤- پاشان دەڵێت (الله اكبر) ئەمەش واجبە.

١١٥- دەستی بەرز دەکاتەو لەگەڵ ئەم (الله اكبر) ووتنە هەندێ جار.

١١٦- پاشان سوژدەی دووەم دەبات

١١٧- ئەوەی لە یەکەم ئەنجامی دا تیایدا ئەنجامی دەدات.

دانیشتنی پشوودان (جلسة الاستراحة):

١١٨- کاتێك سەری بەرز دەکاتەوە لە سوژدەی دووەم وە ویستی هەڵسێتەوە بۆ رکاتی دووەم دەڵێت (الله اكبر) ئەمەش واجبە.

١١٩- وە دەستی بەرز دەکاتەوە هەندێ جار.

١٢٠- وە بە رێکی دادەنیشێت پێش ئەوەی هەڵسێتەوە لەسەر پێی چەپی، هەتا هەموو ئەندامێك دەگەڕێتەو شوێنی خۆی.

ڕکاتی دووەم:

١٢١- پاشان هەڵدەستێتەوە بۆ ڕکاتی دووەم بە هەردوو دەستی وە دەستی دەگرێت وەك چۆن هەویر شێلەر دەستی دەگرێت، ئەمەش ڕوکنە.

١٢٢- پاشان ئەوەی لە کاتی یەکەم ئەنجامی دا لە ڕکاتی دووەم ئەنجامی دەداتەوە.

١٢٣- تەنها ئەوە نەبێ کە دوعای کردنەوەی نوێژ (دعا الاستفتاح) ناخوێنێتەوە.

١٢٤- لە ڕکاتی یەکەم کورتری دەکاتەوە.

دانیشتن بۆ تەحیات:

١٢٥- کاتێك لە ڕکاتی دووەم تەواو دەبێت دادەنیشت بۆ تەحیات خوێندن.

١٢٦- وەك چۆن لە نێوان دوو کڕنووشدا دادەنیشت، ئاوا دادەنیشێتەوە.

١٢٧- بەڵام نابێ پێی بچەقێنێ.

١٢٨- وە دەستی ڕاستی لەسەر ران و ئەژنۆی ڕاستی دادەنێت وە کۆتایی ئانیشکی لەسەر ڕانی چەپی دادەنێت لێی دوور ناخاتەوە.

١٢٩- وە دەستی چەپی لەسەر ران و ئەژنۆی چەپی دادەنێت.

جوڵاندنەوەی پەنجە و سەیر کردنی:

١٣٠- هەموو پەنجەکانی دەستی ڕاستی کۆ دەکاتەوە، وە هەندێ جار پەنجە گەورەی دەخاتە سەر پەنجەی ناوەڕاستی.

١٣١- وە هەندێ جار بازنەیەکی پێ دروست دەکات.

١٣٢- وە بە پەنجەی شایەتمان ئیشارەت دەکات ڕووە و قیبلە.

١٣٣- وە بە چاویشی سەیری دەکات.

١٣٤- وە دەیجوولێنێت و دووعای پێ دەکات لەسەرەتای تەحیات هەتا کۆتاییەکەی.

١٣٥- بەڵام بە پەنجەی دەستی چەپی ئیشارەت ناکات.

١٣٦- هەموو ئەمە لە تەحیاتدا دەیکات.

چۆنیەتی تەحیات و دوعا کردن لە پاشی:

١٣٧- تەحیات وتن واجبە، گەر بیری چوو دووجار سوژدەی سەهو دەبات.

١٣٨- وە بە نهێنی (تەحیاتەکە) دەخوێنێت.

١٣٩- چۆنیەتیەکەی (التحیات لله و الصلوات و الطیبات السلام علی النبي ورحمة الله وبركاته السلام علینا و علی عباد الله الصالحین و اشهد ان لااله الا الله و اشهد ان محمد عبده و رسوله). پاشان

١٤٠- پاشـان سـلاوات ئەدات لەسـەر پێغەمبـەر (ﷺ) وە دەڵێـت (اللـهم صلـي علـى محمـد و علـى ال محمـد كمـا صليت على ابراهيم و على ال ابراهيم، انك حميد مجيد اللهم بارك على محمد و على ال محمد كما باركت على ابراهيم و على ال ابراهيم انك حميد مجيد).

١٤١- وە ئەگەر حەز ت كرد كورتـى بكەيتـەوە دەڵێـى (اللهم صلي على محمد و على ال محمد و بارك على محمد و على ال محمد كما صليت و باركت على ابراهيم و على ال ابراهيم انك حميد مجيد).

١٤٢- پاشـان كـام دوعـاى پـىٚ بـاش بـوو لـەو دوعايانـە لـە سوننەتدا هاتوون ئەوا پێی لە خودا دەپاڕێتەوە.

سێیەم و چوارەم:

١٤٣- پاشـان (الله اكبر) دەكـات، وە سـوننەت وايـە، لـە كـاتى دانيشتنەكە (الله اكبر)ەكە بكرێت.

١٤٤- وە هەندىٚ جار دەستى بەرز دەكاتەوە.

١٤٥- پاشان هەڵدەستێتەوە بۆ ركاتى سێيەم ئەمەش روكنە وەك ئەوەى لە پاش ئەو دێت.

١٤٦- هەمان شت ددكات گەر ويستى هەڵسێتەوە بۆ ركاتى چوارەم.

١٤٧- بەڵام پێش ئەوەی هەڵسێتەوە، لەسەر قاچی چەپی دادەنیشێت، تا هەموو ئێسقانەکانی دەگەڕێنەوە شوێنی خۆیان.

١٤٨- پاشان بە یارمەتی دەستەکانی هەڵدەستێتەوە، وەك هەڵسانەوەی بۆ رکاتی دووەم.

١٤٩- پاشان لە هەر یەك لە رکاتی سێیەم و چوارەم سورەتی فاتیحە دەخوێنێت. ئەمەش واجبە.

١٥٠- وە ئایەتێك یان هەندێ ئایەتی لەگەڵدا دەخوێنێت هەندێ جار.

قنووت خوێندن لەبەر ناخۆشیەك وە شوێنەکەی:

١٥١- وە سوننەتە قنوت بکات و دوعا بۆ موسلمانان بکات لەو کاتەی ناخۆشی روویان تێدەکات.

١٥٢- وە شوێنەکەی کاتێك دەڵێت (ربنا لك الحمد) لە دوای ئەو.

١٥٣- وە دوعایەکی تایبەتکراوی نییە، بەڵکو بە گوێرەی کێشە دوعا دەکات.

١٥٤- وە دەستی بەرز دەکاتەو لەم دوعایە.

١٥٥- وە بەدەنگی بەرز دەیخوێننێت گەر ئیمام بوو.

١٥٦- وەئەوەی لەپشت ئەو نوێژ دەکەن (امین)ی بۆ دەکەن.

١٥٧-کاتێك تەواودەبێ (الله اكبر)دەکات و دەچێتە سوژدە.

قنووتی سوننەت و چۆنیەتیەکەی:

١٥٨- وە هەرچی قنوت کردنە لە نوێژی ویتر هەندێ جار دروستە.

١٥٩- شوێنەکەیشی پێش چوونە رکوعە، بە پێچەوانەی قنووتی ناخۆشی و گیر و گرفت.

١٦٠- وە ئەم دوعایەی تیا دەخوێنێت:(اللهم اهدني فيمن هديت و عافني فيمن عافيت و تولني فيمن توليت و بارك لي فيما اعطيت و قني شر ما قضيت فانك تقضي ولايقضى عليك و انه لا يذل من واليت ولايعز من عاديت تباركت ربنا وتعاليت لامنجا منك الا اليك).

١٦١- وە ئەم دوعایە لە فێر کردنی پێغەمبەری خوایە (ﷺ) لەمەی زیاتر ناکات ئیلا سەلاوات دان لەسەر پێغەمبەر (ﷺ) دروستە چونکە لە صەحابیەکان هاتووە.

١٦٢-پاشان رکوع دەبات و دوورسوژدە دەبات وەك باسکرا.

تەحیاتی کۆتایی و دانیشتن (تورك):

١٦٣- پاشان دادەنیشێت بۆ تەحیاتی کۆتایی، وە هەردووکیانِ واجبن.

١٦٤- ئەوەی لەتەحیاتی یەکەم ئەنجامی دا لە دووەمیش ئەنجامی دەدات.

١٦٥- تەنها ئەوە نەبێ کە تیایدا بە (تورك) دادەنیشێت ئەویش لەسەر سمتی چەپی دادەنیشێت، قاچی چەپی لە ژێر قاچی راست دەباتە دەرەوە.

١٦٦- وە قاچی راستی دەچەقێنێت

١٦٧- وە دروستە هەندێ جار رایبخات.

١٦٨- وە بە لەپی دەستی راستی ئەژنۆی توند دەگرێت و خۆی بەو راگیر دەکات.

واجبی سەڵاوات دان لەسەر پێغەمبەر (ﷺ) وە چوار خۆ پاراستنەکە:

١٦٩- وە پێویستە لەو تەحیاتە سەڵاوات بدات لەسەر پێغەمبەر (ﷺ) لە تەحیاتی یەکەم باسی هەندێ جۆری سەڵاواتدان کرا.

١٧٠- وە خۆی بپارێزی و پەنابگرێ بە خوا لەم چوارە: بڵێت: (اللهم اني اعوذ بك من عذاب جهنم، و اعو ذ بك من عذاب القبر و من فتنة المحيا و الممات، و من شر فتنة المسيح الدجال).

واتە خوایە خۆم دەپارێزم و پەنا دەدەم، لە سزای دۆزەخ و سزای گۆڕ وە لە فیتنەی ژیانی دنیا وە لە فتنەی ناو گۆڕ وە فتنەی دەجال.

دوعا کردن پێش سەلام دانەوە:

١٧١- پاشان دوعا دەکات بۆ خۆی ئەوەی پێی چاك بێت کە هاتبێت لە قورئان و سوننە کە زۆرە بەڵام گەر هیچی نەدەزانی ئەوەبۆی هەیە چی لەلا خۆش و ئاسان بوو لە دوعا ئەوەبڵێت بۆ سوودی دینی و دنیای.

سەلام دانەوە و جۆرەکانی:

١٧٢- پاشان سەلام لە لای راستی دەکات ئەمەش روکنە تا سپیایی روومەتی لای راستی دەبینرێت.

١٧٣- وە لەلای چەپی هەتا سپیایی روومەتی چەپی دەبینرێت ئەگەر چی لە نوێژی مردووشدا بوو (صلاة الجنازة).

١٧٤- وە ئیمام لە سلام دانەوە کە دەنگی بەرز دەکاتەوە ئیلا لە نوێژی مردوو نەبێ.

١٧٥- ئەمەش بە چەند شێوەیەکە:

یەکەم: (السلام علیکم و رحمە الله و برکاتە) لە لای راستی وە (السلام علکم ورحمە الله) لە لای چەپی.

دووەم: وەك ئەوەی یەکەم بە بێ ووتنی (وبرکاتە).

سێیەم: (السلام علیکم و رحمە الله) لە لای راستی (السلام علیکم) لە لای چەپی.

چوارەم: یەك سەلام دەكات بەرامبەر خۆی تۆزی سەری بۆ لای راستی خوار دەكاتەوە.

برای موسلمانم:

ئەمەم بۆ كرا لە كورت كردنەوەی (صفة صلاة النبي ﷺ) بەمەش هەولمدا لێت نزیك بكەوێت تا لە لات روون بێت وەك ئەوەی بە چاوی خۆت بیبینیت، ئەگەر تۆ ئاوا نوێژ بكەیت وەك چۆن بۆم وەسف كردی هیوادارم خوای گەورە لێتی وەرگرتبێت، چونكە تۆ بەمە فەرمایشتەكەی پێغەمبەر (ﷺ) بەجێ گەیاندووە كە دەفەرمووێت: (صلوا كما رأيتموني أصلي) واتە: نوێژ بكەن وەك چۆن من دەبینن نوێژ دەكەم.

پاشان دەبێ لەبیرت نەچێ. كە بە دڵ و بەخشوعی یەوە ئەنجامی بدەی. چونكە هەر ئەمە ئامانجی هەرە گەورەیە لە وەستان لەبەردەم خوای گەورە، جا بە گوێرەی جێ بە جێ كردنت ئەوەی بۆم باس كردی لە چۆنیەتیەكەی و خشوع و ملكەچییەكەی.

ئەوا بەروبوومە داوا كراوە بە دەستی دەهێنیت، كە پەروەردگارمان ئاماژەی پێ كردووە كە دەفەرموێت: (ان الصلاة تنهى عن الفحشاء و المنكر).

له كۆتایی دا

داوا كارم له خوای گەورە نوێژەكانمان قبولْ بكات وە سەرجەم كردارە چاكەكانی تر وە پاداشتەكانیان بۆمان هەڵگرێ تا ئەو رۆژەی پێی دەگەین ئەو رۆژەی (یوم لاینفع مال ولا بنون الا من اتی الله بقلب سلیم).

پێـــڕســت

بابەت	لاپەڕە
پێشەکی نووسەر....	٣
یەکەم: رووکردنە لە کەعبە	
حوکمی نوێژ کردن رووەوە غەیری کەعبە............	٧
دووەم: وەستان (القیام)	٨
نوێژ کردن لە کەشتی یان فڕۆکە...................	٩
نە نجامدانی وەستان و دانیشتن لەیەك نوێژدا............	٩
نوێژ کردن بە نەعلەوە..........................	١٠
نوێژ کردن لەسەر مینبەر........................	١١
واجبی نوێژ کردن رووەو بەربەستێك (سترة) وە نزیکەوتنەوەی لێی	١١
بڕی بەرزی سترەکە...........................	١٢
حەرامی نوێژ کردن رووە و قەبر...................	١٣
حەرامی بەبەردەم دا چوونی نوێژ خوێن هەتا لە ناو مەککەش (مسجد الحرام)	١٤
واجبی رێگە نەدان بە تێپەڕبوو بە بەردەم نوێژ خوێن تێپەڕ بێت ئەگەر لە ناو مەککەشدا بێت..............	١٤

ڕۆیشتن بۆ پێشەوە بۆ ڕێگری کردن لە بەبەردەم دا ڕۆیشتن...	١٥
ئەوەی نوێژ دەبڕێت..	١٥
سێیەم: نیەت (النیة)	
چوارەم: (الله اکبر) ووتن (التکبیر)	
بەرز کردنەوەی دەست و چۆنیەتییەکەی.....................	١٧
دەست دانان و چۆنیەتییەکەی..............................	١٨
شوێنی دەست دانانەکە..	١٨
خشوع و ملکەچی نواندن و سەیر کردنی شوێنی سوژدەبردنەکە....................................	١٩
دوعای کردنەوەی نوێژ (دعاء الاستفتاح)......................	١٩
پێنجەم: خوێندنەوە (القراءة)	
خوێندنەوەی سوورەتی (الفاتحة)...................	٢٠
خوێندنەوەی ئەوەی لە پشت ئیمامەوە نوێژ دەکات..........	٢١
قورئان خوێندن لە دوای خوێندنی فاتیحە...................	٢٢
خوێندنی سورەتی فاتیحە لە هەموو ڕکاتێك.............	٢٣